

Problemen met verpakkingen van geneesmiddelen

Ervaringen gemeld bij het Meldpunt Medicijnen

Katja van Geffen *, Edmé Meuwese, Daphne Philbert en Marcel Bouvy

UPPER - brug tussen wetenschap, apotheek en maatschappij, Departement Farmaceutische Wetenschappen, Universiteit Utrecht.

* Correspondentie: e.c.g.vangeffen@uu.nl.

Kernpunten

- Verpakkingen van geneesmiddelen kunnen in de dagelijkse praktijk problemen veroorzaken. De impact van deze problemen is groot.
- Het openen van een stripverpakking is een van de grootste knelpunten.
- Meer aandacht voor de verpakking van geneesmiddelen is gewenst; producenten en registratieautoriteiten, maar ook apothekers, hebben hierin een taak.

Werking en bijwerking staan centraal bij de beoordeling van en de voorlichting over geneesmiddelen. Praktische zaken, zoals gebruiksgemak en de verpakking van het geneesmiddel, krijgen minder aandacht. Toch lijken ook deze praktische zaken in het dagelijks gebruik problemen op te leveren, met name bij mensen met een beperkte handfunctie en weinig kracht, zoals mensen met reuma en ouderen [1, 2].

Samen met enkele patiëntenorganisaties en de voormalige Wetenschapswinkel Geneesmiddelen (nu UPPER) heeft DGV, Nederlands instituut voor verantwoord medicijngebruik, het Meldpunt Medicijnen opgericht. Dit digitale meldpunt verzamelt en analyseert ervaringen van gebruikers met hun medicijn, met betrekking tot werking, bijwerkingen, vergoeding en verkrijgbaarheid, en praktische aspecten zoals verpakking en toedieningsvorm. Om een beeld te krijgen van de aantallen en de soorten praktische problemen die gebruikers van medicijnen ondervinden, zijn voor dit onderzoek de meldingen over praktische aspecten van het gebruik in kaart gebracht.

Methoden

Voor dit onderzoek zijn de meldingen geanalyseerd die zijn binnengekomen bij het Meldpunt Medicijnen (www.meldpuntmedicijnen.nl) tussen mei 2004 en december 2007. Het meldformulier bevat vragen met betrekking tot leeftijd, geslacht, naam geneesmiddel, aard van de ervaring en een beschrijving van de ervaring. Bij aard van de ervaring kan gekozen worden uit: werking, bijwerking, vergoeding of verkrijgbaarheid, en praktisch aspecten van het gebruik. Daarbij wordt de melder ook gevraagd of de ervaring besproken is met een zorgverlener. Alleen de meldingen over praktische zaken zijn in dit onderzoek meegenomen. Deze meldingen zijn vervolgens gecontroleerd op compleetheid en duidelijkheid.

Abstract

Problems with medicine packages. Experiences reported to a Dutch medicine reporting system

Objective

To assess the type of experiences related to practical aspects of medicine use reported to an internet-based medicine reporting system (www.meldpuntmedicijnen.nl).

Design and methods

All reports submitted from May 2004 to December 2007 to an internet-based medicine reporting system in the Netherlands related to practical aspects of use were analysed. The experiences were grouped into the following categories: difficulties in opening packages, other difficulties with use, and problems with printed text on packages and the information leaflet.

Results

Of the 5175 individuals who submitted a report, 530 submitted 611 reports on practical aspects of medicine use. More than half of the reports concerned difficulties with the opening of packages, mostly about opening blister packages (46.2%). One third of the reports were related to other problems with use, mainly about package size (13.0%) and preference for device (8.5%). About one in ten reports was related to the printing and information on packages, mostly about unclear and confusing text print on the primary package (5.7%). 25.2% of the reporters did inform their prescribing physician and 38.2% informed the pharmacist or pharmacy staff.

Conclusion

Some medicine users experience considerable difficulties with the packaging; opening of a blister package is one of the major issues. Packaging of pharmaceuticals needs more attention; issues need to be addressed by the pharmaceutical manufacturers, registration authorities and pharmacists.

PW Wetenschappelijk Platform 2009;3(11):199-203

Daarna zijn de meldingen ingedeeld in drie hoofdcategorieën: problemen met het openen van de verpakking, andere problemen met het gebruik, en problemen met opdruk en informatie (tabel 1).

Resultaten

Gedurende de onderzoeksperiode hebben in totaal 5175 personen 6134 ervaringen gemeld, van wie 530 melders 611 (10%) meldingen deden over de verpakking van hun medicijn. 12 meldingen konden niet meegenomen worden omdat de ervaring niet duidelijk beschreven is of dezelfde melding meerdere malen gedaan is. Uiteindelijk zijn 599 ervaringen, gemeld door 519 personen, meegenomen in de

Tabel 1**Aantal en aard van de meldingen over verpakkingen**

Aard	Aantal	Percentage van totaal aantal (n = 599)
Problemen met openen		
• strip- of blisterverpakking	277	46,2
• tabletcontainer of -flacon	29	4,8
• zetpillen, ovules, rectioles, oogdruppels, granulaat, tube	44	7,3
• onbekende toedieningsvorm	9	1,5
Andere problemen met gebruik		
• verpakking te groot of te weinig doses per verpakking	78	13,0
• voorkeur andere toedieningsvorm	51	8,5
• perforatie stripverpakking	22	3,7
• eenheid verpakking niet afgestemd op gebruik	18	3,0
• kwaliteit/kwetsbaarheid verpakking	11	1,8
• dosis tablet niet afgestemd op gebruik	8	1,3
Problemen met uiterlijk (opdruk en informatie)		
• opdruk onduidelijk	34	5,7
• uiterlijk verpakking/doses verwarrend	14	2,3
• bijsluiter	4	0,7

rapportage. Tabel 1 geeft een overzicht van de aard van de meldingen en tabel 2 geeft per categorie voorbeelden van beschreven problemen.

Problemen met openen van de verpakking

Ruim de helft van de meldingen heeft betrekking op het openen van de verpakking; met name het openen van een stripverpakking blijkt in de praktijk veel problemen op te leveren.

Een stripverpakking bestaat uit twee afzonderlijke lagen. Een vormende laag zorgt voor vormgeving en bescherming, en vormt daarmee het omhulsel voor het geneesmiddel. Voor deze laag wordt meestal een plastic gebruikt, zoals polyvinylchloride (PVC), polyvinylidichloride (PVDC) en polypropreen (PP), maar ook aluminium en combinaties van PVC of PP met aluminium worden toegepast. Deze combinaties beschermen beter tegen vocht, vloeistof, gas en licht. Op de vormende laag wordt een afdekkende folie bevestigd. Het geneesmiddel kan uit de verpakking worden gehaald door de tablet door de folie heen te drukken (doordruk-bliester- of stripverpakking) of door de folie aan een lipje los te trekken (afpelbare blister- of stripverpakking). De afdekfolie is in de meeste gevallen gemaakt van aluminium, waaraan bij de afpelbare strips papier wordt toegevoegd. De begrippen blister- en stripverpakking worden in de praktijk door elkaar gebruikt.

De melders geven aan dat ze de tabletten moeilijk uit de strip krijgen. Hierdoor breken de tabletten, vallen ze op de grond en kunnen daardoor soms niet meer gebruikt worden. De meeste problemen komen voor bij doordrukstrips die volledig uit aluminium bestaan. Bij afpelbare stripverpakking geven de melders vaak aan dat het materiaal te stug is, of het lipje waaraan getrokken moet worden om de tablet uit de verpakking te halen te klein. Problemen met de afpelbare stripverpakking zijn voor een belangrijk deel mede veroorzaakt door gebrek aan informatie. Meerdere mensen hebben

in hun melding aangegeven dat ze in eerste instantie dachten, soms zelfs jarenlang, dat ze met een doordrukstrip te maken hadden. Omdat afpelbare aluminium strips veel sterker zijn, is het inderdaad lastig de tabletten eruit te drukken.

Naast de problemen met het openen van een stripverpakking, zijn ook problemen gemeld met andere toedieningsvormen. Van de meldingen ging 14% over problemen met het openen van tablettencontainers, oogdruppelflacons, zetpilstrips en granulaatsachets. De dopjes van flacons en tubes zijn vaak te klein, te glad of te scherp en daardoor lastig te openen. De melders vinden dat er te veel onnodig beschermingsmateriaal om de verpakking zit. De plastic folie die vaak ter bescherming om de opening van flacons zit, is er moeilijk af te krijgen. Ook veiligheidssluitingen blijken regelmatig problemen op te leveren. Het materiaal van druppelflacons is soms hard en stug, waardoor het moeilijk is erin te knijpen. Tot slot geven melders aan dat het lastig is al het poeder goed uit sachets te krijgen. Problemen met het openen van de verpakking leveren veel frustratie bij de gebruikers op. Ze gaan op zoek naar andere – niet veilige – manieren om de verpakking te openen, en grijpen naar een schaar, een tang of een schroevendraaier. Bovendien vinden mensen met een beperkte handfunctie en weinig kracht in hun handen het vervelend dat ze voor dit soort dingen afhankelijk zijn van hun omgeving. Ze moeten anderen vragen alle tabletten in één keer uit de verpakking te halen. Meerdere melders geven aan in de apotheek geen gehoor voor dit soort problemen te vinden.

Andere problemen met het gebruik

Ongeveer eenderde van de melders noemt een ander ongemak bij het gebruik. 13% van alle meldingen gaat over de grootte van de verpakking. De meerderheid van de melders vindt de verpakking te groot in verhouding tot het aantal tabletten. Stripverpakkingen worden alsmaar groter en er zitten steeds minder tabletten in een

Tabel 2

Voorbeelden van gemelde problemen met verpakkingen

Problemen met openen

- *Stripverpakking.* De capsules zitten dermate stevig in een strip verpakt dat deze nauwelijks te openen is. Ik kan het met mijn reumahanden niet en moet altijd hulp van mijn man vragen. Dit moet toch anders kunnen.
- *Tabletcontainer.* Door het smalle halsje zijn de tabletten moeilijk uit het potje te krijgen. Je moet de tabletten dan uit het potje schudden; dit leidt tot zoektochten over het tapijt naar rondrollende tabletjes. Ook is de schroefdop bij een nieuw potje niet open te krijgen (je moet met een aardappelmesje de metalen verbindingstukjes doorzagen).
- *Druppelflacon.* De eenmalig te gebruiken flacons zijn te stijf. Omdat de flacons moeilijk met een hand zijn in te drukken, kan ik de druppels niet zelf doseren. Ik moet de hulp van derden inroepen.

Andere gebruiksproblemen

- *Verpakking te groot.* Waarom heeft dit medicijn zo'n krankzinnige verpakking? Vier pillen in een enorme strip, verwisting van materiaal, slecht voor het milieu en in mijn ogen totaal nutteloos.
- *Voorkeur andere toedieningsvorm.* Deze tabletjes zijn heel erg klein en worden in een doordrukstrip of potje (400 stuks) geleverd. Het zou mooi zijn om ze in een dispenser (net zoals zoetjes) aan te leveren. Aanschaf van dispenser is eenmalig, daarna gewoon uit de strips of het potje bijvullen. Schoonmoeder is met deze oplossing, na regelmatig de tabletjes te hebben laten vallen, erg blij en kan met 85 jaar en een paar reumahanden nu zelf perfect de juiste dosering per dag innemen.
- *Kwaliteit/kwetsbaarheid verpakking.* De druppelaar van het flesje werkt slecht waardoor er onregelmatige druppels van verschillende grootte uitkomen.
- *Perforatie stripverpakking.* Er zitten vijf patronen in een doordrukstrip. Er is een afscheurlijn, maar ze zitten zo vast aan elkaar, dat je de patroon uit de strip duwt, in plaats van losscheurt.
- *Eenheid niet afgestemd op gebruik.* Mijn apotheker knipt de strips dwars door zodat ik bijvoorbeeld viermaal een donderdag tot en met zondag krijg in plaats van tweemaal maandag tot en met zondag. Hij vindt mij maatschappelijk onverantwoord omdat ik dat niet accepteer en een nieuwe strip vraag met de volle weken.
- *Dosis tablet niet afgestemd op te gebruiken dosis.* Ik gebruik een halve tablet, een dosering lager is niet in de handel, en moet een tablet doorbreken. Dat is te moeilijk, er breekt vaak een stuk af. De juiste hoeveelheid gebruiken betekent per dag toch de helft van een tablet aan stukjes weggooien... jammer!

Problemen met uiterlijk (opdruk en informatie)

- *Opdruk onduidelijk.* De achterkant (vroeger voorkant, wat handiger was) van de strip vermeldt niet meer de dagen ma, di, woe, enzovoort maar 2aF, 3aF, 4aF enzovoort. Ik moet zelf (!) met een stift de dagen aangeven om het overzicht te behouden.
- *Uiterlijk verpakking/doses verwarrend.* Ik gebruik al jaren tramadol. De apotheek is overgestapt op een andere leverancier, die voor elk medicijn hetzelfde doosje heeft. De dragees met tramadol zitten in precies dezelfde verpakking als de naproxen. Ze schijnen een andere kleur te hebben, maar dat is niet duidelijk te zien. Hierdoor heb ik gedurende 60 uur in plaats van tweemaal een naproxen en een tramadol, telkens twee tramadol ingenomen. Wij hebben in die dagen zo'n 700 km gereden. Het viel wel op dat ik geen pijn had. De nawerking van de te grote doses tramadol heeft vier dagen geduurd.
- *Bijsluiter.* Tryptizol en oxazepam worden beide in dezelfde verpakking zonder bijsluiter geleverd.

strip. Hierdoor wordt het steeds onhandiger de verpakking mee te nemen. De meeste melders geven tevens aan dat de verspilling van materiaal en de belasting voor het milieu waarmee dit gepaard gaat, hun tegenstaan.

In 9% van de meldingen geven melders aan hun medicijn liever in een andere toedieningsvorm te ontvangen. Het merendeel van deze melders zegt de tabletten liever in een flacon dan in een doordrukstrip te ontvangen. Melders noemen regelmatig de dispenser, waarin ook zoetstoffen verpakt worden, als voorbeeld van een handige toedieningsvorm. Enkele melders geven aan het jammer te vinden dat de reumaverpakking, waarmee ze in het verleden goede ervaring hadden, niet meer verkrijgbaar is.

Problemen met de perforatie van de stripverpakking leiden tot 4%

van de meldingen. Men wil soms enkele tabletten van de strip afscheuren om mee te nemen. Dit lukt niet altijd omdat de strips niet goed geperforeerd zijn of het materiaal te scherp is. Eenzelfde aantal melders vindt het vervelend dat de verpakking niet afgestemd is op het gebruik of op de hoeveelheid die de arts voorschrijft. Daardoor worden strips in de apotheek verknipt. Dit komt het gebruiksgemak niet ten goede. In plaats van bijvoorbeeld tien tabletten per strip zouden ze liever een meervoud van het aantal dagen van de week per strip zien.

11 melders geven aan dat de verpakking of de toedieningsvorm te kwetsbaar is. Tot slot vinden 8 melders het onhandig dat de dosis van de tablet niet afgestemd is op de voorgeschreven dosis. Daardoor moeten tabletten gebroken worden, wat niet altijd goed lukt.

Tabel 3

Voorbeelden van ervaringen in de apotheek

- Vroeger kreeg ik Ledertrexate in een reumaverpakking, tegenwoordig zit het in een doordrukstrip. Helaas kan ik de tabletten zelf niet meer uit de verpakking halen. Ik heb in de apotheek gevraagd of zij dit voor me kunnen doen, maar ze doen dit niet omdat het te gevaarlijk is. Ik snap dat niet, is het voor mijn man dan niet gevaarlijk? De apotheek lijkt me de aangewezen plek, daar hebben ze toch de beschikking over beschermende kleding en zo?
- Ik heb de apotheek aangesproken, maar deze verschuilt zich achter de groothandel en fabrikant.
- Ik heb het een paar maal besproken in de apotheek, maar men haalt de schouders op. Ook de apotheker was niet erg geïnteresseerd.
- Het probleem van de verpakking heb ik ook aan de apotheker en de assistent verteld, maar ik had niet de indruk dat er iets mee gedaan werd.
- Mijn moeder moest driemaal daags één antibioticumtablet gebruiken. Van de apotheker kreeg ze één origineel doosje van 20 stuks en 10 stuks in een wit doosje van de apotheek. Zondag was mijn moeder beroerd; krampen, diarree, spugen. Bij navraag zei ze twee soorten antibiotica te moeten slikken. Zij dacht, 2 doosjes, dus driemaal daags uit ieder doosje één tablet. Zo slikte ze de dubbele dosis!!! Niet handig van de apotheek om dit zo aan zulke oude mensen te geven. Waarom niet in één grote witte doos of zo iets. Als ik niets gezien had, was zij er zo mee doorgegaan.
- Normaal staat bij elke pil de dag van inname aangegeven. Bij het nieuwe doosje is dat sinds kort in het Portugees. En aangezien ik geen Portugees ben, weet ik niet wat daar staat. De apotheek geeft aan dat dit komt door besluitvorming van het ministerie. Maar voor mij is dit absoluut onacceptabel. Bij Engels kan ik me nog iets voorstellen, maar in een andere taal is echt belachelijk.

Problemen met opdruk en informatie

Circa 10% van de meldingen heeft te maken met de opdruk van tekst op de verpakking (vaak de strip), het uiterlijk van de omdoos of de bijsluiter. In veel gevallen zijn de letters op de verpakking te klein en onleesbaar, of is de tekst in een vreemde taal. Zo is de dagaanduiding soms op een vreemde manier gecodeerd of op een onlogische manier andersom aangegeven, terwijl de melders juist aangeven dat vermelding van de dag op de strip hen helpt de therapietrouw te bevorderen. Melders raken ook in verwarring omdat het uiterlijk van de verpakking steeds verandert door generiek voorschrijven of parallelimport, of doordat de verschillende geneesmiddelen die ze gebruiken, een nagenoeg identiek uiterlijk hebben. Enkele patiënten misten de bijsluiter of specifieke informatie in de bijsluiter.

Contact met zorgverlener

Een kwart van de melders (25%) heeft zijn ervaring besproken met de voorschrijvende arts en ruim eenderde (38%) met de apotheker of de apothekersassistent. Hoewel de apotheek in de ogen van de patiënten de meest logische plek lijkt om dit soort problemen te bespreken, zijn de meeste melders die deze problemen met de apotheek hebben besproken, niet tevreden over de manier waarop ze geholpen zijn. Tabel 3 geeft enkele van de beschreven ervaringen in de apotheek.

Beschouwing

Verpakkingen van geneesmiddelen kunnen in de dagelijkse praktijk problemen veroorzaken. Van alle meldingen aan het Meldpunt Medicijnen betreft 10% de verpakking, een signaal dat de verpakking een wezenlijk aspect is van medicijngebruik. De impact van de problemen is groot; ze veroorzaken veel ongemak en een deel van de medicijngebruikers is daardoor zelfs afhankelijk van anderen. Het openen van een stripverpakking is een van de grootste knelpunten. Vooral voor mensen met een beperkte handfunctie, zoals ouderen

en mensen met reuma, is het openen van een stripverpakking lastig. Behalve de problemen met het openen van de stripverpakking is een breed scala aan problemen gemeld, variërend van onpraktisch grote verpakkingen tot onduidelijke dagaanduiding in een buitenlandse taal op de stripverpakking.

Oplossingen voor de problemen die gebruikers ervaren met de verpakking van hun geneesmiddel, zijn op meerdere fronten te zoeken. Zowel de producenten van geneesmiddelen, de overheid als apothekers kunnen een bijdrage leveren.

Aan verpakkingen voor geneesmiddelen worden hoge eisen gesteld, die niet altijd makkelijk met elkaar verenigbaar zijn. Producenten moeten voldoen aan de kwaliteitseisen met betrekking tot houdbaarheid en kinderveiligheid [3-5]. De verpakking moet het geneesmiddel beschermen tegen vocht en licht. Deze bescherming wordt steeds belangrijker vanwege de export naar landen met extreme klimatologische omstandigheden, de ontwikkeling van nieuwe minder stabiele tabletvormen en de wens tot een langere houdbaarheid voor dure geneesmiddelen. Ook kinderveiligheid is een belangrijk aspect, waaraan producenten terecht veel aandacht besteden.

Blister- of stripverpakkingen zijn in farmaceutisch opzicht ideale systemen omdat elke dosis apart verpakt kan worden, in tegenstelling tot bijvoorbeeld flacons. Voor deze verpakkingen wordt gebruikgemaakt van aluminium- en kunststoffolies, die een hoge barrière bieden tegen zuurstof en waterdamp. Het uitdrukken van tabletten uit strips die geheel uit aluminium bestaan, levert echter vaak problemen op, met name bij ouderen en mensen met reuma. Producenten zouden zich meer bewust kunnen zijn van de problemen en de frustraties die hun verpakkingen kunnen veroorzaken. Met eenvoudige aanpassingen is een deel van de problemen te verhelpen. Te denken valt aan het met een kleur aangeven waar de trekstrip begint, zorgen dat het begin van de trekstrip makkelijk te pakken is, of aangeven op de verpakking hoe deze geopend moet worden. Gebruikstests met oudere proefpersonen zijn van belang bij

de ontwikkeling van gebruiksvriendelijke verpakkingen. Ook het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen kan een rol vervullen bij het voorkomen van problemen met verpakkingen. Inmiddels is de leesbaarheid van de bijsluiter onderdeel van de registratieprocedure van nieuwe geneesmiddelen. Evenals de leesbaarheid van bijsluiters, zou ook de gebruiksvriendelijkheid van de verpakking een standaard onderdeel moeten zijn van de kwaliteitsbeoordeling. Op dit moment is het bijvoorbeeld niet verplicht op de primaire verpakking van parallelimportproducten een Nederlandstalig etiket aan te brengen zolang de buitenlandse afkortingen vertaald worden in de bijsluiter [6]. De melders in ons onderzoek geven echter aan het vervelend te vinden dat er onduidelijke codes of buitenlandse teksten op de strip staan. Tot slot de apotheker: meer aandacht in de apotheek voor de verpakking is gewenst. Sommige melders hebben het verpakkingprobleem voorgelegd aan een medewerker van de apotheek, maar hadden daarbij soms het gevoel – in ieder geval in de bij het meldpunt gemelde gevallen – niet serieus genomen te worden. Met gerichte instructie, advies en begeleiding zijn problemen op relatief eenvoudige wijze te voorkomen. Zo kan de apotheek patiënten erop attenderen dat hun geneesmiddel is verpakt in een afpelbare blisterverpakking. Soms is een korte instructie of een eenvoudige truc voor de patiënt al voldoende om het geneesmiddel zelf uit de verpakking te krijgen. Verder zijn er diverse hulpmiddelen beschik-

baar, die patiënten helaas niet altijd aangeboden krijgen [1]. Samen met de patiënt kunnen de medewerkers van de apotheek zoeken naar een passende oplossing. De apotheek kan bijvoorbeeld voor een individuele patiënt de tabletten uit de doordrukstrip halen en in een flacon afleveren. Apothekers zien dit wellicht als een oplossing die in kwaliteitsopzicht suboptimaal is, maar het voorkomt in ieder geval dat tabletten niet of niet goed gebruikt worden.

Met dank aan Els Dik, projectleider van het Meldpunt Medicijnen bij DGV, Nederlands instituut voor verantwoord medicijngebruik.

LITERATUUR

- 1 Buhrs E. Nog veel te veel gepeuter... Toch zijn voldoende hulpmiddelen voorhanden. Pharm Weekbl 2008;143(45):36-9.
- 2 Beckman A, Bernsten C, Parker MG, et al. The difficulty of opening medicine containers in old age: a population-based study. Pharm World Sci 2005;27(5):393-8.
- 3 Cramer C. Verpakking rekent af met therapietrouw-problemen. Patiënt vaak vergeten bij verpakking en beveiligen farmaca. Pakblad 1999;2:26-9.
- 4 Cramer C. Sterke toename alu/alublister. PP monoblister maakt groeiverwachting niet waar. Pakblad 1998;11:26-9.
- 5 Laube D. Pharmaceutical packaging. Compliance packaging – the blister lobby's trick to boost sales? VR Interpack Special 1999:E16-8.
- 6 Etikettering van farmaceutische producten(MEB-6-3.0). Den Haag: College ter Beoordeling van Geneesmiddelen; 2009. www.cbg-meb.nl/NR/rdonlyres/7B6287B0-C660-4D53-8C82-5D8ECBA2FB66/0/MEB0633.pdf.

NEDERLANDS FARMACEUTISCH ONDERZOEK IN DE INTERNATIONALE LITERATUUR

Houden geriatrische patiënten zich aan medicatiewijzigingen?

Wilma Denneboom

De meest uitgevoerde interventies naar aanleiding van een Comprehensive Geriatric Assessment (GCA) zijn medicatiewijzigingen. In de praktijk blijkt helaas dat patiënten deze wijzigingen niet altijd opvolgen. Het doel van deze studie is te onderzoeken in hoeverre de patiënt in de thuissituatie veranderingen in medicijngebruik naar aanleiding van een GCA uitvoert. Een tweede doel was factoren op te sporen die invloed hebben op het afwijken van de voorgestelde wijzigingen.

Tijdens een telefonisch interview of een huisbezoek is de patiënten – of indien sprake was van cognitieve achteruitgang de verzorgenden (professioneel of mantelzorg) – gevraagd welke geneesmiddelen ze gebruiken, waarvoor, in welke dosering, en hoe vaak ze deze vergeten te gebruiken. De wijzigingen op basis van de GCA waren bekend bij de onderzoeker, zodat deze kon bepalen of de medicatiewijziging al dan niet uitgevoerd was.

In totaal zijn 40 patiënten in de studie ingesloten. Van de voorgestelde medicatiewijzigingen voerden de patiënten 90% daadwerkelijk uit, 65% van de patiënten was therapietrouw (dat wil zeggen: gaf aan minder dan eenmaal per week het geneesmiddel te vergeten

of niet te nemen). De patiënten die hulp kregen van een verzorger waren significant vaker therapietrouw. Opvallend was dat de meeste ouderen niet konden aangeven hoe lang ze de voorgeschreven geneesmiddelen moesten blijven gebruiken.

Het grootste deel van de patiënten voerde de wijzigingen uit die waren voortgekomen uit de GCA. De gerapporteerde hoge therapietrouw in aanwezigheid van de complicerende factoren polyfarmacie en cognitieve stoornissen is deels te verklaren door toezicht van de verzorgenden. Men dient dus bedacht te zijn op situaties waarbij verzorgenden uitvallen (met name bij mantelzorg), dit kan een grote invloed op de therapietrouw hebben. Een ander aandachtspunt dat uit deze studie naar voren komt, is dat meer informatie gegeven zou moeten worden over de duur van het geneesmiddelengebruik. De patiënten dienen er zelf van op de hoogte te zijn of geneesmiddelen voor kortdurend of langdurig gebruik bedoeld zijn.

Tulner LR, Frankfort SV, Wesselijs F, van Campen JP, Koks CH, Beijnen JH. Do geriatric outpatients adhere to medication changes advised after assessment? An exploratory pilot study. Curr Clin Pharmacol 2009;4(2):154-8.